

van den Berg, "Het Mohammedaansche godsdienstonderwijs op Java en Madoera en de daarbij gebruikte Arabische boeken", *Tijdschrift voor Indische Taal-, Land, en Volkenkunde*, XXXI, Batavia 1886, s. 519-555; L. Castles, "Notes on the Islamic School at Gontor", *Indonesia*, I, Ithaca 1966, s. 30-45; R. T. McVey, "Taman Siswa and the Indonesian National Awakening", *Indonesia*, IV (1967), s.128-149; G. W. Jones, "Religion and Education in Indonesia", *a.e.*, XXII (1976), s. 19-56; J. Uddin, "Profile of Muslim Education in Indonesia", *Muslim Education Quarterly*, V/1, Cambridge 1987, s. 36-52; Abdullah Saeed, "Towards Religious Tolerance Through Reform in Islamic Education: The Case of the State Institute of Islamic Studies of Indonesia", *Indonesia and the Malay World*, XXVII/79, London 1999, s. 177-191; R. A. Lukens-Bull, "Two Sides of the Same Coin: Modernity and Tradition in Islamic Education in Indonesia", *Anthropology and Educational Quarterly*, XXXII/3, Oxford 2001, s. 350-372; İsmail Hakkı Göksoy, "Endonezya'da Din Eğitimi Kurumları ve Tarihi Gelişimleri", *Di-nî Araştırmalar*, V/15, Ankara 2003, s. 37-63; Muhammad Sirozi, "Secular-Religious Debates on the Indonesian National Education System: Colonial Legacy and a Search for National Identity in Education", *Intercultural Education*, XV/2, Philadelphia 2004, s. 123-137; Muhammad Zuhdi, "Modernization of Indonesian Islamic Schools' Curricula, 1945-2003", *International Journal of Inclusive Education*, X/4-5, London 2006, s. 415-427; "Pesantren", *Encyclopaedie van Nederlandsch Indië*, 's-Gravenhage, 1917-39, III, 388-389; R. A. Kern, "Pasantren", *EI*, III, 1028-1030.

İSMAİL HAKKI GÖKSOY

Malezya. Malezya'da eğitim ve öğretim büyük oranda ülkenin eski tarihî tecrübe-

si ve geçirmiş olduğu sömürge idaresinin politikalarıyla şekillenmiştir. 1511'de bölgeye gelen Portekizliler'i 1641'de Hollandalılar takip etti. 1874 yılından itibaren ülkenin tamamı İngiliz yönetimine girdi. Dolayısıyla 1957'de bağımsızlığına kavuşan ülkenin bugünkü eğitim sistemi büyük ölçüde İngiliz eğitim sisteminin etkisi altında kaldı. Ayrıca Malezya sömürge döneminden çok etnikli bir toplum yapısı devraldığından eğitim ve dil her zaman siyasi tartışma konuları arasında yer aldı. 2000 yılı istatistiklerine göre ülkede 23 milyon olan nüfusun % 65,1'ini Bumiputera (Malaylar ve diğer yerli topluluklar), % 26'sını Çin asıllılar, % 7,7'sini Hint asıllılar oluşturmaktadır. Nüfusun % 60,4'ü müslüman, % 19,2'si Budist, % 9,1'i hristiyan, % 6,3'ü Hindu'dur. % 2,6'sı Konfüçyüsçü yahut Taoist veya Çin inançlarına mensuptur. Malaylar'ın tamamı müslümandır. Çinliler'in çoğunluğu Budizm'i, geri kalanı Hristiyanlık, Konfüçyanizm ve diğer Çin inançlarını benimsemiştir. Hintliler'in çoğunluğu Hinduizm'e, az bir kısmı Müslümanlığa tâbidir.

Malaylar'da ilk eğitim geleneksel olarak mescid ve camilerin yanındaki "surau" denilen mekânlarda verilir. Mescid veya zâviye tipindeki yerlerde mahallî din hocaları tarafından programsız bir şekilde yapılan bu eğitim, çocuklara Kur'an tilâveti ve temel dinî bilgilerin öğretimini esas alan

en alt seviyedeki bir eğitim faaliyetidir. Daha düzenli ve ileri seviyedeki din eğitimi "pondok" adı verilen geleneksel dinî eğitim kurumlarında yapılır. Pondoklar yerleşim yerlerinde birkaç dönümlük arazi üzerinde kurulan, içerisinde mescid ve yurtların yanı sıra hocaların ve yardımcıların kaldığı evlerin yer aldığı bir tür kampüs şeklindedir. Bazıları da cami ve mescidlerin veya pondok hocalarının evlerinin yanı başında kurulmuştur. Pondoklardaki eğitim geleneksel İslâm ilimleriyle sınırlıdır. Eğitim dili umumiyetle Arap alfabesiyle yazılan Malayca (Câvî) ve Arapça'dır. Pondoklarda Kitab Jâwî denilen Arapça dinî metinlerle bunların Malayca tercümesi okutulur. Öğrenciler gruplar halinde bir hocaların etrafında oturur, Kur'an tilâvetini ve Arapça gramer kurallarını öğrenir, sonraki yıllarda ya Arapça veya Malayca'ya tercüme edilen kitaplar okurlar. Tekrara ve ezberlemeye dayanan bir metodun takip edildiği pondoklarda eğitimini bitirenlerin bazıları daha ileri seviyede dinî eğitim almak üzere Suudi Arabistan ve Mısır gibi ülkelere gider. Pondoklar Malezya'da Malay kimliğinin ve birliğinin muhafazasında önemli rol oynar. Modern eğitim veren okulların sayısının fazla olduğu güneydeki Malay eyaletlerinde pondoklar daha az öneme sahipken özellikle Kelantan, Trengganu ve Kedah gibi Kuzey Malay eyaletlerinde daha yaygın ve köklüdür. Güneydeki Cohor Sultanlığı, pondokların çoğunu XX. yüzyıl başlarından itibaren Batı eğitim sistemi uygulayan modern okullara dönüştürmeye çalıştığı için bu eyalette geleneksel pondokların önemi giderek azaldı. Pondoklar, Malezya'da XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra modern eğitim kurumları oluşturuluncaya kadar ülkenin yegâne eğitim kurumları idi. Geleneksel pondok eğitimi günümüzde hâlâ devam etmekle birlikte bazıları programlarına yeni dersler ilâve ederek modernleşme sürecine girdi veya özel dinî okullara dönüştü.

XX. yüzyılın başlarından itibaren Malezya'da Ortadoğu'da ve özellikle Mısır'daki modernist dinî hareketlerin etkisiyle açılmaya başlanan medreseler bölgede modern dinî eğitim kurumları olarak tanınır. Pondokların aksine medreseler belirli bir müfredat programı ve sınıf geçme sistemi uygulayan, modern araç ve gereçlerle donatılmış okullardır. Buralarda klasik dinî derslerin yanı sıra Arapça, Malayca, İngilizce ve sosyal bilimlerle fen bilimleri de okutulur. Medreselerde gençlerin bilinçli bir müslüman olarak yetişmesi ve modern bir kişilik kazanması hedeflenir; öğrencilerde

Malezya Teknoloji Üniversitesi Kampüsü – Skudai, Johar

İslâmiyet'in modern gelişmelerle çatışmadığı düşüncesi yerleştirilmeye çalışılır. 1906 yılında Penang'da kurulan Marsiyeye Medresesi ile 1908'de kurulan İkbâl İslâm Medresesi'nde Mısır medreseleri, 1926'da kurulan İdrîsiyye Kuala Kangsar Medresesi'nde Mekke'deki medreseler örnek alındı. 1915'te Kelantan'da açılan Muhammediyeye Medresesi İngilizce, Arapça ve Malayca eğitim veren modern bir okuldur. Batı eğitim ve öğretim tekniklerini benimseyen ve çağdaş dinî eğitim veren medreselerin sayısı özellikle 1920'li ve 1930'lu yıllarda giderek arttı, hatta bazı pondoklar medreselerde uygulanan eğitim usullerini benimsemeye başladı. Sömürge döneminde medreselerden mezun olanların bir kısmı İngilizce eğitim veren daha ileri seviyedeki sömürge okullarına giderken bağımsızlık sonrasında bazı medreseler özel ilk ve orta öğretim kurumlarına dönüştürüldü.

Malezya'da İngiliz sömürge yönetiminin yerleşmesiyle birlikte İngilizce eğitim veren Batı tipi modern eğitim tarzı başladı. Sömürge döneminde Batı eğitim sistemini uygulayan misyoner okullarının yanı sıra zamanla ilk, orta ve lise seviyesinde sömürge okulları açıldı. Ülkedeki en eski İngiliz okulu 1816 yılında Penang'da açılan Penang Free School'dur. Bunu Malaka'daki Malaka High School ve Klang Anglo-Chinese School takip etti. 1823'te Singapur'da Raffles Institute adıyla bir eğitim merkezi açıldı. Malaylı mahallî liderler ve eşrafın çocuklarına İngilizce eğitim vermek amacıyla Perak'ta 1878'de ve 1883'te iki İngiliz okulu faaliyete geçti. Perak Sultanı İdrîs'in teşvikiyle 1888'de kraliyet sarayının bulunduğu Kuala Kangsar'da bir İngiliz okulu açıldı, bu okul 1927'de Clifford School adını aldı. 1890'da Selangor'da kurulan Raca School dört yıl sonra kapandı. 1905'te Perak kraliyet ailesi ve diğer Malaylı eşrafın çocuklarını eğitmek için Kuala Kangsar'da Malay College kuruldu. Malay edebiyatı, kültürü ve geleneklerinin de okutulduğu bu okuldan mezun olanlar sömürge idaresinde görev alıyordu. Malaylı öğretmenleri eğitmek üzere daha sonra Perak'ta Sultan Idris Training College açıldı. Diğer Malay eyaletlerine göre İngiliz eğitim sistemine Perak ve Selangor'da daha fazla ilgi gösterilmektedir. Sömürge bürokrasisi için giderek artan eğitilmiş yerli eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla İngilizler, Malaylı eşrafın çocuklarına burs vererek eğitime katılmalarını teşvik etti. Selangor'da Victoria Institute, Perak'ta Tai-ping Central School (daha sonra King VII.

Edward School), Negeri Sembilan'da Saint Paul's School adıyla yeni okullar açıldı. İngiliz sömürge döneminde Malaylı müslüman halkın eğitimi daha çok aristokratik sınıflara mensup ailelerin çocuklarıyla sınırlı kaldı. İngiliz sömürge idaresi Malaylar arasında okuma yazmayı geliştirmeye fazla ilgi göstermezken Malaylı aileler de çocuklarının eğitimini geliştirmede pek istekli değildi. Erkekler toprakta çalıştırılıyor, kız çocuklarının eğitimi ise gereksiz görülüyordu. İngiliz sömürge okullarında genellikle yabancı öğretmenler ders verdiğinden Malay kültüründen uzak olan bu okullar mahallî halk tarafından fazla itibar görmüyordu. Malaylar'ın çoğu, Hıristiyanlığa veya Budizm'e ait değer ve inançların etkisi altında kalmaması için çocuklarını pondoklara göndermeyi tercih ediyordu.

İngiliz sömürge döneminde ülkeye gelip yerleşen Çin asıllıların eğitimi uzun süre Çinli toplulukların elinde devam etti. Çinli bir liderin veya ailenin denetiminde faaliyet gösteren Çin okullarında önceleri Çin'de olduğu gibi Konfüçyüs klasiklerine dayanan dinî eğitim verilmekteydi. Dolayısıyla bu okullar, XIX. yüzyılın sonlarına kadar Çin'deki siyasal, sosyal ve entelektüel gelişmelerin etkisi altında kaldı. İngilizler daha sonra Malezya'daki Çin okullarını sıkı denetim altına aldı ve müfredatlara müdahale etti. Çin'den gelecek öğretmenlere sınırlamalar koyarken mevcut Çinli öğretmenleri kurslara tâbi tuttu. Çince'nin Mandarin lehçesinde eğitim veren Çin okullarının hepsi ilköğretim seviyesin-

deydi. 1919'da sadece Singapur'daki bir okulda orta öğretim seviyesinde Çince eğitim yapılmaktaydı. Sömürge idaresinde görev almak isteyen Çinliler, İngiliz okullarına gitmeyi tercih ediyordu. Hint kökenlilerin kendi denetimlerinde dört çeşit okulu bulunmaktaydı. İleri, hükümet tarafından desteklenen ve sayıları az olan şehir merkezlerindeki Hint okulları olup 1949'da bunlardan yirmi altı okul vardı. Zengin mâlikâne sahipleri tarafından açılan okullar en yaygın olanlardı. Ayrıca dinî gruplar ve misyoner teşkilâtlarıyla yerel komitelerin açtığı okullar mevcuttu. Genellikle Tamilce, kısmen İngilizce eğitim veren bu okulların tamamı ilkök seviyesinde olup müfredat programları Hindistan merkezli idi. Daha yüksek eğitim almak isteyen Hint asıllılar ülkedeki İngiliz kolejlerine gidiyordu. İngilizler, her etnik gruba kendi ana dilinde eğitim verme imkânı sağladığından sömürge döneminde ülkede zamanla çok farklı okullar oluştu. Yerel yönetimlerin, hayır kurumlarının, dinî ve etnik toplulukların mafi katkıları okul bütçelerinin önemli bölümünü oluşturmaktaydı. Sömürge döneminde Malaylar ve Hintliler için eğitimdeki temel amaç okuma yazmayı öğrenmek, Çinliler için daha çok Çin ile kültürel bağlarını sağlamlaştırmak, İngilizler için Cambridge deniz aşırı sertifikasını kazanmaktı. Devlet idaresinde görev almak isteyenler İngilizce eğitim veren sömürge okullarına gitmeyi tercih ediyordu.

Sömürge bürokrasisinin genişlemesiyle birlikte 1920'li ve 1930'lu yıllarda İngi-

Uluslararası İslâm Üniversitesi – Kuala Lumpur / Malezya

liz eğitim sisteminde ticaret, tarım, teknik ve idarecilikle ilgili kolejler açılmaya başlandı; 1926'da Federal Trade School, Serdang'da Agricultural College, 1931'de Technical College gibi okullar kuruldu. Belirli bir etnik gruba yönelik olarak açılan meslek okullarında eğitim tamamen etnik temelli ve kendi ana dillerinde iken İngilizce eğitim veren okullarda karma eğitim yapılmakta; Malaylı, Çinli, Hintli ve Avrupalı öğrenciler beraber eğitim görmekteydi. Öğrenciler bu şekilde sömürge yönetiminin olumsuz etkilerini görebiliyor, farklı kültür ve değer yargılarını birlikte yaşama tecrübesine sahip oluyordu. Ancak İngiliz eğitim sistemini takip eden Malaylı öğrencilerin oranı diğer etnik gruplara göre daha azdı. İngiliz yönetimi ve eğitim sisteminin ülkedeki diğer bir etkisi de alfabe değişikliğinde görüldü. XX. yüzyıl başlarından itibaren Rûmî adı verilen Latin alfabesinde yazılmış Malay klasiklerinin okul müfredatlarına girmesi ve Latin alfabesinde dergi, gazete ve kitap basımının yaygınlaşmasıyla birlikte Câvî denilen Arap alfabesinin kullanımı zamanla azaldı. Pondoklar ve kısmen medreseler gibi eğitim kurumlarında Arap alfabesinin kullanımı devam etmekle beraber İngiliz eğitiminin ve yayıncılığın gelişmesine paralel olarak ülkede Latin alfabesine geçiş hızlandı.

1957'de bağımsızlığın kazanılmasının ardından eğitim ve dil sürekliliği siyasal ve etnik tartışma konularından birini oluşturdu. Federal hükümet, eğitime büyük önem vermeye ve ders programlarını yeniden düzenleyerek eğitim sistemini millileştirmeye çalıştı. Öğretmen yetiştirmek ve Malayca'nın millî dil olarak kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla uygulamalar başlattı. Özellikle 1960'lardaki etnik çatışmalardan sonra millî kimliğin oluşturulması, millî birliğin korunması ve ülkenin kalkınması için ihtiyaç duyulan eğitimli insan gücünün geliştirilmesinde eğitim önemli bir araç olarak görüldü. Devletin eğitim ve dil politikaları hükümetler tarafından stratejik ve hassas konular şeklinde dikkate alınmaya başlandı. Etnik grupları Malezyalı kimliği altında millî bir topluma dönüştürmekte eğitimi önemli bir araç olarak değerlendiren hükümet 1967'de Malayca'yı ülkenin tek resmî dili kabul etti. 1970 yılındaki yeni millî eğitim politikası da Malayca'nın bütün devlet okullarında kullanımını zorunlu hale getirdi. Ancak bu uygulama, resmî eğitim müfredatının yanı sıra Çin ve Hint asıllıların kendi dillerini kullanabildikleri ve kültürel değerlerini aktarabildikleri özel okullar açmasına yol açtı.

Malaylar'ın eğitim seviyesini yükseltmek için hükümet önemli tedbirler aldı. Zorunlu eğitimin ülke çapında yaygınlaştırılmasıyla birlikte daha fazla Malaylı çocuk resmî devlet okullarına veya dinî eğitime ağırlık veren kurumlara gitmeye başladı. Bağımsızlık sonrasında en az on beş Malaylı müslüman öğrencinin bulunduğu bir okulda maaşı eyalet hükümetleri tarafından karşılanan bir müslüman din bilgisi öğretmenin tayini gerekli kılındı. İlk öğrenimlerini Malayca ve kısmen Arapça eğitim veren kurumlarda tamamlayan öğrenciler için eyaletlerdeki yerel yöneticiler ve ulema meclisleri din eğitimi ağırlıklı orta öğretim kurumları açtı. Federal hükümet de bir taraftan laik eğitim veren okulların, diğer taraftan dinî eğitimin ve İslâmî araştırmaların yapıldığı eğitim kurumlarının sayısını arttırmaya çalıştı. Daha önce kendilerine engel çıkarılan Malay kökenli öğrencilerin mühendislik, tıp, ekonomi ve diğer bilim dallarının okutulduğu bölümlere girmelerini teşvik etti.

Başlangıçta seçmeli olarak okutulan din dersleri 1979 yılından itibaren bütün ilk ve orta dereceli devlet okullarında zorunlu hale getirildi. Din dersleri normal okul saatleri içinde ve Malay dilinde verilmektedir. Müslüman olmayan öğrenciler kendi inançlarındaki din derslerini veya moral dersini almakla yükümlüdür. Ayrıca 1997'den itibaren ülkedeki bütün devlet ve özel yüksek öğretim kurumlarında İslâm medeniyeti adıyla zorunlu bir dersin okutulması kararlaştırıldı, ancak bu karar Çinliler'in ve gayri müslim kesimlerin şiddetli tepkisiyle karşılaştı. İlk, orta ve lise seviyesindeki din dersleri genellikle İslâm dini ve esaslarının öğretimiyle sınırlı kalırken yüksek öğretim kurumlarında İslâm medeniyeti dersi daha akademik seviyede okutulmaktadır. Günümüzde Malezya ilk, orta ve yüksek öğretim olmak üzere üç aşamalı bir eğitim sistemine geçti. Bazı ilköğretim okullarında eğitim dili Malayca iken bir kısmında Çince veya Tamilce'dir. Resmî orta öğretim okullarında eğitim dili yalnız Malayca'dır. Özel orta öğretim kurumlarının bir kısmı Çince eğitim veren Çin okullarıdır. Hem ilköğretim hem de orta öğretimde yabancı dil olarak İngilizce zorunlu dersler arasında yer alır. Ülkedeki ilk ve orta dereceli özel okulların çoğunluğunu Çin okulları oluşturur. Bunlar, Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında kendi idarî kurallarını ve eğitim müfredatlarını uygulurlar.

Malezya'da müslüman toplumun açtığı, Sekolah Agama Rakyat adıyla bilinen

özel dinî okulların programı eyaletten eyalete farklılık göstermekle birlikte genel kültür derslerinin yanı sıra Kur'an, tefsir, hadis, siyer, Arapça, ahlâk, hat, ferâiz, usûlü'd-dîn vb. dersler okutulmaktadır. Ayrıca eyaletlerdeki dinî konseyler tarafından yönetilen dinî okullar vardır. Eğitim Bakanlığı'nın yönettiği dinî okullar ise Sekolah Agama Negeri ve Sekolah Menengah Agama adlarıyla anılır. Bunlar İslâm din eğitimi ağırlıklı olmak üzere millî okul sistemini takip ettiğinden mezunlarının üniversiteye girebilmesi daha kolaydır ve bu sebeple sayıları giderek artmaktadır. Bu okullarda temel dinî derslerin yanı sıra Malayca, İngilizce ve kültür dersleri okutulmaktadır. Özel dinî okulların sayısı, resmî nitelikli dinî okullarla eyaletlerdeki dinî konseylerin yönetimi altındaki dinî okulların sayısına göre daha azdır. Din eğitimi ağırlıklı bütün okullarda okuyan öğrencilerin ilköğretim ve orta öğretim bitirme sınavlarına girme hakları vardır. Bu okulları bitirenlerin önemli bir kısmı Malezya üniversitelerindeki dinî ilimlerle ilgili bölümlere girerken bazıları Ortadoğu Arap ülkelerine gitmektedir. Ülkede ayrıca din görevlisi (imam) yetiştirmek için Ma'hadü tahfiz adı verilen orta ve yüksek öğrenim seviyesinde otuz bir eğitim kurumu bulunmaktadır. 2000'li yılların başından itibaren hükümet farklı etnik gruplar arasındaki etkileşimi ve sosyal dayanışmayı geliştirmek amacıyla "vizyon okullar" (Sekolah Wawasan / Vision School) adıyla yeni karma okullar açmaya başlamış olup halen bunların sayısı beştir. Ülkede yüksek öğretim alanında 1960'lı yıllara kadar sadece Malaya Üniversitesi adıyla bir tek üniversite bulunmaktaydı. 1949'da kurulan bu üniversitenin bazı birimleri Singapur'da idi. Malay kökenlilere yüksek öğrenimde daha fazla fırsat sağlamak amacıyla hükümet 1969 yılında Malezya Fen Üniversitesi'ni, 1970'te Malezya Teknoloji Üniversitesi'ni kurdu. Daha önce Singapur'da kurulan Malaya Üniversitesi de Singapur'un ülkeden ayrılmasıyla birlikte Kuala Lumpur'a taşındı.

Günümüzde devlet üniversitesi ve yüksek öğretim kurumlarının sayısı yirmi kadar olup Malaya Üniversitesi ile Malezya Fen Üniversitesi bunların en önde gelenleridir. Yirmi dört özel üniversite, bir açık öğretim üniversitesi, sayıları 600'ü aşan özel üniversite koleji veya diploma ve derece veren bağımsız kolejler vardır. Ayrıca meslek yüksek okulları diye bilinen politeniklerle kilise ve misyoner teşkilâtlarına ait yüksek okullar açılmıştır. Devlet

Malezya'da
Teknoloji
Üniversitesi
bünyesinde
temel bilimler
okutulduğu
İbn Sînâ
Enstitüsü

üniversitelerinde eğitim dili Malayca, özel üniversiteler ve kolejlerde genellikle İngilizce'dir. Yüksek öğretim seviyesindeki bazı özel Çin kolejlerinde Çince eğitim verilmektedir. Devlet üniversitelerinin yanı sıra hükümet 1995 yılından itibaren kalifiye insan gücünün sayısını arttırmak amacıyla özel kolejlerin eğitim faaliyetlerine destek vermeye başladı. Ayrıca 1997'de özel yüksek öğretimin standartlarını, öğretim kadrosunun yeterliliklerini, eğitimin kalitesini yükseltmeyi ve özel yüksek öğretimi yönlendirmeyi amaçlayan Millî Akreditasyon Kurulu oluşturuldu.

Yüksek öğretim seviyesindeki dinî eğitim ve İslâmî araştırmalar üniversitelerin bünyesinde fakülte ve bölümlerde, ayrıca bağımsız olarak açılan resmî ve özel yüksek öğretim kurumlarında yapılmaktadır. 1959'da Malaya Üniversitesi'nde İslâmî Araştırmalar Bölümü, 1970'te Malezya Millî Üniversitesi'nde İslâm Araştırmaları Fakültesi açıldı. Daha sonra Malaya Üniversitesi'ne bağlı İlahiyat, Usûlüddin ve İslâmî Eğitim fakülteleri kurulurken 1980'de Trengganu'da Sultan Zeynelâbidin İslâm Üniversitesi açıldı. Bu üniversitede İslâmî ilimlere ait bölümler yanında İslâm ağırlıklı uluslararası ilişkiler, ekonomi ve yönetimle ilgili bölümler bulunmaktadır. Malezya Millî Üniversitesi içinde İslâm Araştırmaları Akademisi adıyla ayrı bir birim kurularak bünyesinde Şeriat ve Usûlüddin fakülteleri oluşturuldu. İlk defa Malaya Üniversitesi ile Malezya Millî Üniversitesi bünyesinde açılan dinî ilimler ve İslâmî araştırmalarla ilgili programlar daha sonra hukuk, usûlüddin, Arap dili, İslâm medeniyeti, Kur'an ve Sünnet, davet gibi isimler taşıyan bölüm veya fakültelerde uygulamaya kondu. Ayrıca 1983 yılında Kuala Lumpur'da bazı İslâm ülkelerinin desteğiyle Malezya Uluslararası İslâm Üniversitesi kuruldu. Türkiye dahil İslâm Konferansı Teşkilâtı'na üye bazı ülkelerin Malezya'daki büyükelçileri üniversitenin mütevelli heyeti üyeleri

arasındadır. İslâmî değerleri ve prensipleri bütün disiplinlere entegre etmeyi ve bilginin İslâmîleştirilmesini hedefleyen bir öğretim programı sunmayı amaç edinen üniversite kısa sürede İslâm dünyasından çok sayıda öğrenci ve öğretim kadrosu çekmeyi başardı. Eğitim dili İngilizce ve Arapça olan bu üniversite gayri müslim öğrencilerde de açık olup günümüzde İlahiyat, Fen, Edebiyat, Mühendislik, Hukuk, Tıp, Eczacılık, Dış, Hemşirelik, Eğitim, Ekonomi, Mimarlık ve Güzel Sanatlar olmak üzere on dört fakültesi vardır.

Yakın dönemlerde Malezya'da eğitimle ilgili iki önemli tartışma cereyan etti. Bunlardan ilki, hükümet aleyhtarı propagandayı yaptığı ve eğitim faaliyetinde başarısız olduğu gerekçesiyle Sekolah Agama Rahyat tipindeki özel dinî okullara 2002 yılından itibaren devlet bütçesinden malî desteğin kesilmesidir. Ancak bu uygulama İslâmci muhalefet partisinin şiddetli tepkisine uğradı. Diğeri de küresel bir çağda Malezyalılar'ın yeni teknolojik gelişmeleri takip edebilmelerini kolaylaştırmak amacıyla matematik ve fen derslerinin bütün devlet okullarında İngilizce olarak okutulması zorunluluğunun getirilmesidir. Bu uygulama da hem Malaylı hem Çinli bazı kesimler tarafından eleştirildi. Buna rağmen 2008 yılından itibaren matematik ve fen derslerinin sınavlarının İngilizce yapılması kararlaştırıldı. Son yıllarda Malezya'da pazar ekonomisine duyarlı ve dışa açık bir eğitim politikası geliştirilmekte olup İngiltere, Avustralya ve Singapur'daki bazı üniversiteler ülkede şubeler açarak yüksek öğretim faaliyetine başladılar.

BİBLİYOGRAFYA :

Francis H. K. Wong – G. Y. Hean, *Perspectives: The Development of Education in Malaysia and Singapore*, Singapore 1972; R. Stevenson, *Cultivators and Administrators: British Educational Policy Towards the Malays, 1875-1906*, Kuala Lumpur 1975; Phillip F. S. Loh, *Seeds of Separatism: Educational Policy in Malaya, 1874-1940*, Kuala Lumpur 1975; Abdullah Alwi Haji Hassan,

"The Development of Islamic Education in Kelantan", *Tamadun Islam di Malaysia* (ed. Khoo Kay Kim), Kuala Lumpur 1980, s. 190-228; B. W. Andaya – L. Y. Andaya, *A History of Malaysia*, Hong Kong 1987, s. 222-239; Shafruddin Hashim, "The Case of Malaysia", *Muslim Society, Higher Education and Development in Southeast Asia* (ed. Sharom Ahmat – Sharon Siddique), Singapore 1987, s. 43-77; F. R. von der Mehden, "Malaysia: Islam and Multiethnic Politics", *Islam in Asia* (ed. J. L. Esposito), New York 1987, s. 190-192; R. Sidin, "The Inculcation of Islamic Values in the Malaysian Educational System: An Overview", *Muslim Education Quarterly*, IV/3, Cambridge 1987, s. 88-92; İsmail Hakkı Göksoy, "Malezya'da İslamiyet", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2, Isparta 1995, s. 247-250; Ahmet Turan Arslan, "Malezya'da Din Eğitimi ve Arapça Öğretimi", *MÜİFD*, sy. 13-15 (1995-97), s. 27-52; Mohammad Redzuan Othman, "The Role of Makka-Educated Malays in the Development of Early Islamic Scholarship and Education in Malaysia", *Journal of Islamic Studies*, IX/2, Oxford 1998, s. 146-157; M. Sadiq Sohail – Mohammad Saeed, "Private Higher Education in Malaysia: Students' Satisfaction Levels and Strategic Implications", *Journal of Higher Education Policy and Management*, XXV/2, London 2003, s. 173-181; W. R. Roff, "Pondok, Madrasahs and the Production of Ulama in Malaysia", *Studia Islamika*, XI/1, Jakarta 2004, s. 1-21; A. Collins, "Chinese Educationalists in Malaysia: Defenders of Chinese Identity", *Asian Survey*, XLVI/2, Berkeley 2006, s. 298-318; Rozita Ibrahim, "Multiculturalism and Education in Malaysia", *Culture and Religion*, VIII/2, London 2007, s. 155-167.

İSMAİL HAKKI GÖKSOY

TA'LİMİYYE

(التعليمية)

Nasların, dolayısıyla dinî gerçeklerin sadece mâsum imamın öğretimiyle bilinebileceğini ileri süren İsmâiliyye'ye verilen adlardan biri.

Sözlükte "bilmek, bir şeyin mahiyetine vâkıf olmak" anlamındaki **ilm** kökünden türeyen **ta'lîm** "bir şeyi başkasına öğretmek" demektir. Bundan gelen **ta'lîmiyye** ise dinî gerçeklerin sadece mâsum imamların öğretmesiyle bilinebileceğini iddia eden grupları ifade eder. Mezhepler tarihinde nasların bâtinî mânalarını benimsemeleri sebebiyle Bâtîniyye, yedili devir sistemini kabul ettikleri için Seb'iyye, İbâhîliğe meylettikleri için İbâhiyye gibi nitelermelerle anılan İsmâiliyye fırkası insanların ileri sürecekleri görüşlerin birbirinden farklı, hatta zıt olabileceğini, bu sebeple dinî metin ve gerçeklerin ancak mâsum imam tarafından öğretilmesi suretiyle öğrenilip uygulanabileceğini söylemiş, bu sebeple Ta'lîmiyye'nin yanı sıra Mezhebüt-